

O TYM, ŻE W KAŻDEJ
LEGENDZIE ZIARNKO
PRAWDY BĘDZIE

BEATA ZIELIŃSKA
TADEUSZ BANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły ponadpodstawowej poziom rozszerzony

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek
Recenzja merytoryczna – Dorota Dąbrowska
Bożena Świąch
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Żywotność i funkcja archetypów oraz toposów biblijnych w tekstach kultury

Klasa / czas trwania zajęć/lekcji:

IV / 45 minut

Cele. Uczeń:

- definiuje terminy archetyp i topos;
- poszukuje kontekstów biblijnych w literaturze i sztuce;
- analizuje i interpretuje kluczowe motywy biblijne;
- wskazuje odwołania, inspiracje i aluzje biblijne;
- tworzy wypowiedź argumentacyjną.

Metody/techniki/formy pracy:

- pogadanka;
- opis;
- dyskusja;
- burza mózgów;
- metoda problemowa.

Środki dydaktyczne:

- słownik języka polskiego;
- słownik terminów literackich;
- tablica interaktywna lub rzutnik multimedialny, ekran, komputer.

Opis przebiegu lekcji:

Część wprowadzająca:

Zdefiniowanie pojęcia archetypu jako pierwowzoru, prototypu, stałego i niezmiennego wzoru zachowań i postaw ludzkich, utrwalonego w świadomości zbiorowej społeczności oraz toposu jako utartego, powtarzającego się często w literaturze wszystkich epok motywu. Przypomnienie pojęcia stylizacji i cech stylizacji biblijnej.

Część właściwa:

Poszukiwanie archetypów i toposów biblijnych – praca w grupach:

Grupa I – Porównaj funkcjonowanie motywu matki cierpiącej w utworach: *Lament świętokrzyski* (<https://pl./Lamet>), wierszu Józefa Wittlina *Stabat Mater* (<http://www.15Ms>) i obrazie Andrzeja Wróblewskiego *Matka z zabitym dzieckiem* (<https://i.pinimg.co>).

Grupa II – Porównaj funkcjonowanie motywu apokalipsy we fragmencie Apokalipsy św. Jana (<http://biblia.deon.1094>), wierszu *Pokolenie (Wiatr drzewa pienia)* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (<http://www.baczW.html>) i obrazie Wiktora Wasniecowa *Jeźdźcy Apokalipsy* (<https://i0.wp.comssl=1>).

Grupa III – Porównaj funkcjonowanie motywu Męki Pańskiej w scenie V *Dziadów* Adama Mickiewicza (<https://pl.wikis.dyzl>), wierszu *Drewno* Tadeusza Różewicza (<https://po.Drewno>) i obrazie Rogiera van der Weydena *Zdjęcie z krzyża* (<https://2wikiped.jpg>).

Grupa IV – Porównaj funkcjonowanie motywu cierpienia niezawinionego w *Trenie XVII* Jana Kochanowskiego (<https://wolnuryvii.html>), *Streszczeniu* Wisławy Szymborskiej (<https://wiersia.949.html>) i obrazie Ilji Riepina *Hiob i przyjaciele* (<https://upload.fds.jpg>). Zaprezentowanie efektów pracy przez grupy.

Odczytanie plakatu Mariusza Fransowskiego *Hiob – komedia metafizyczna* jako kontekstu do historii Hioba oraz wskazanie powiązania z innym toposem (*theatrum mundi*): (<http://teatrybielany.jpg>).

Część podsumowująca: Uczniowie wskazują teksty literackie i ikoniczne omawiane podczas lekcji, które mogłyby posłużyć jako kontekst do interpretacji plakatu. Określają funkcję nawiązań do Biblii, które można uznać za kluczowe w omówieniu dzieła ikonicznego.

Praca domowa: Polecenie: Sformułuj trzy argumenty potwierdzające tezę o ponadczasowym charakterze archetypów i toposów biblijnych.

Komentarz metodyczny:

Lekcja oparta jest na różnych rodzajach materiałów, co angażuje uczniów o różnej percepcji. Zastosowane w lekcji metody kształtują umiejętność pracy w grupie, która jest elementem ułatwiającym komunikację i wspólne dochodzenie do rozwiązania problemu, oraz formę prezentacji – ważne elementy na rynku pracy. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy: zapewnić właściwe oświetlenie sali lekcyjnej i miejsca pracy, wykorzystać mocne strony ucznia, tworzyć atmosferę pracy sprzyjającą budowaniu pozytywnych emocji i doświadczeń, dostosować materiały i narzędzia do warunków i możliwości ucznia, np. w materiałach tekstowych powiększyć czcionkę, stosować zakreslenia, dostosować wymagania edukacyjne, stopień, np. wydłużyć czas pracy, umożliwić zapoznanie się z materiałem źródłowym w domu i udzielić wskazówek do pracy, zorganizować pomoc koleżeńską, stosować ocenianie kształtujące, wspierające ucznia, połączone z samooceną i oceną koleżeńską, wzmacniać ucznia pochwałą nawet za niewielkie postępy, a także udzielać informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a w których miejscach popełnił błędy lub co wykonał źle, w jaki sposób może uzupełnić braki lub poprawić błędy oraz poinformować o tym, jakimi metodami może doskonalić swoje umiejętności. W trakcie lekcji kształcone są kompetencje: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, technologii i inżynierii, cyfrowe, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.